

Orientació i inserció sociolaboral

Codi: 101668

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500260 Educació Social	OT	3	2
2500260 Educació Social	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Mercè Jariot García

Correu electrònic: Merce.Jariot@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha prerequisits

Objectius

L'orientació i l'assessorament és una funció pròpia dels professionals de l'educació social i una eina educativa fonamental (encara més en moments de crisi com l'actual) per potenciar i ajudar, des d'una òptica d'empoderament, a les persones aturades en general, a aquelles amb especials dificultats (joves, dones, majors de 45 anys, immigrants) i als col·lectius en risc d'exclusió social, a construir i/o reorientar els seus projectes professionals per afavorir un procés reeixit d'inserció laboral i desenvolupament educatiu, social i laboral.

Aquesta assignatura, que forma part de la menció d'Educació d'Adults, pretén proporcionar un enquadrament teòric suficient de les polítiques d'ocupació i metodologies en matèria inserció sociolaboral per a fonamentar la intervenció en orientació per a la inserció sociolaboral, tanmateix oferir un conjunt d'eines per a poder analitzar, desenvolupar i/o dissenyar accions d'orientació amb col·lectius i en contextos socioeducatius diversos, partint d'una anàlisi crítica de la realitat sociolaboral. De manera més concreta, els objectius de l'assignatura són:

- Analitzar els fonaments teòrics que sustenten els principals programes, estratègies i recursos de l'orientació per a la inserció sociolaboral.
- Proporcionar eines per tal que l'estudiant conegui el mercat laboral i els elements que interaccionen en ell i que pugui desenvolupar la capacitat d'orientar laboralment a les persones per tal que aconseguixin el seu objectiu professional.
- Conèixer i analitzar programes i estratègies d'acompanyament a la inserció.
- Capacitar als estudiants per a la intervenció en els processos que faciliten la inserció laboral de les persones que tenen dificultats d'accés al mercat de treball, que promoguin la progressiva participació i autonomia de les persones en la gestió del seu procés de desenvolupament professional en qualsevol etapa de la seva vida.

L'orientació per a la inserció sociolaboral, esdevé un complement de formació fonamental pels educadors socials ja que permet introduir els conceptes bàsics que caracteritzen els processos d'orientació i desenvolupament professional, proporcionant els coneixements i estratègies necessàries per l'establiment de les mesures oportunes pel desenvolupament de la carrera professional, tenint en compte les característiques i necessitats individuals i el context que envolta a la persona.

Competències

Educació Social

- Acompanyar les persones en els seus processos de creixement i emancipació.
- Aplicar les competències socioemocionals necessàries per gestionar les relacions humanes.
- Conèixer els diferents models i estratègies d'orientació.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crític i saber comunicar-se de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dissenyar de manera articulada plans, programes, projectes, activitats i tasques en diversos contextos socioeducatius.
- Fomentar l'autonomia dels participants i buscar un equilibri entre les seves funcions com a orientador, facilitador i promotor de la dinàmica socioeducativa.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Orientar i assessorar els grups i persones a establir reptes i itineraris educatius.
- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació de l'acció.

Resultats d'aprenentatge

1. Acompanyar les persones en risc d'exclusió en els seus processos de creixement i emancipació.
2. Adquirir habilitats socioemocionals i comunicatives per al treball amb persones en risc d'exclusió.
3. Adquirir valors i actituds de respecte cap als diversos mitjans socials i culturals que són propis de les nostres societats contemporànies.
4. Aplicar estratègies i intervencions per fomentar l'autonomia i la integració social de les persones en risc d'exclusió.
5. Conèixer els diferents models i estratègies d'orientació aplicats a l'Educació Social.
6. Dissenyar programes d'orientació per a la inserció sociolaboral.
7. Orientar les persones immigrades en temes laborals i de formació.
8. Relacionar variables econòmiques i instructives amb els índexs d'inserció i desenvolupament professional
9. Utilitzar estratègies i recursos d'orientació que promouen la progressiva participació de les persones.
10. Valorar els diferents programes i estratègies d'orientació per a la inserció sociolaboral.

Continguts

1. L'orientació i la inserció sociolaboral: definició i consideracions

- 1.1. L'orientació per a la inserció sociolaboral: conceptes i límits
- 1.2. El procés d'inserció: de l'exclusió a la inserció sociolaboral
- 1.3. L'educació de segona oportunitat
- 1.4. L'Orientació Professional no discriminatòria: la variable gènere en l'elecció i el desenvolupament professional

2. Mercat de treball i polítiques d'ocupació

- 2.1. Indicadors de funcionament del mercat de treball

2.2. Les transicions en el mercat laboral

2.3. Polítiques i iniciatives per a la inserció de col·lectius en situació de vulnerabilitat

3. La intervenció orientadora

3.1. Identificació i anàlisi de perfils

3.2. Disseny i desenvolupament de l'acció orientadora: el procés d'inserció i la emprenedoria.

4. Serveis i programes d'orientació i ocupació a Catalunya

4.1. Serveis d'orientació d'universitats i ajuntaments

4.2. Programes d'orientació i acompanyament a la inserció laboral.

4.3. Anàlisi dels programes i serveis d'orientació sociolaboral per a col·lectius vulnerables.

Metodologia

El protagonista en el procés d'ensenyament aprenentatge és l'estudiant i és sota aquesta premissa s'ha planificat una metodologia activa i participativa i contempla les següents activitats d'ensenyament i aprenentatge:

1. Dirigides, presencials en gran grup:

- Exposicions per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques del temari. Es realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants.
- Presentacions dels estudiants; treball participatiu d'estudi de casos, simulacions i debat sobre articles o aspectes de l'actualitat professional relacionats amb l'assignatura.

2. Supervisades: en els seminaris els estudiants realitzaran les activitats pràctiques, de manera parcialment autònoma, doncs disposen del guiatge i l'assessorament indirecte del professorat en situació d'aula on els alumnes treballen autònomament. Tant les activitats pràctiques com el desenvolupament d'un treball descriptiu i d'anàlisi d'un programa o acció d'orientació són activitats supervisades pel professorat. Aquestes activitats

3. Autònomes: els estudiants tindran espais de treball autònom individual, en parella i en petit grup (màxim 3) per elaborar un treball, acabar les pràctiques i l'activitat avaluativa (activitat de reflexió personal sobre els aprenentatges adquirits). Amb la seva execució els estudiants podran adquirir les competències de manera autoregulada.

Les activitats supervisades i autònomes seran objecte d'avaluació formativa

4. Activitats d'avaluació: destinades a la verificació i qualificació dels assoliments a partir de treballs i proves escrites. Totes les activitats que realitzen els estudiants per poder superar l'assignatura esdevenen activitats d'avaluació.

En totes les activitats es treballarà el compromís ètic i els principis deontològics relacionats amb la funció orientadora.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencial en gran grup	45	1,8	

Tipus: Supervisades		
Activitat supervisada	30	1,2
Tipus: Autònomes		
Activitat Autònoma	75	3

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el curs acadèmic mitjançant les activitats que es mostren en la graella d'avaluació. Per poder superar l'assignatura s'han d'aprovar cadascuna de les activitats avaluatives.

La nota final de l'assignatura serà la mitjana de les notes dels tres blocs. Es farà el promig a partir d'una puntuació mínima de 5 en cada activitat d'avaluació. S'aprovarà l'assignatura amb una puntuació mínima de 5.

Els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i tot i així els quedi algun aspecte no assolit se'ls donarà la oportunitat de superar la matèria refent l'activitat o activitats no superades. Totes les activitats avaluatives són recuperables. No es podrà recuperar una activitat o treball que no hagi estat prèviament avaluat. Els i les estudiants podran lliurar de nou les activitats durant tot el semestre, essent la data màxima una setmana després d'haver finalitzat l'assignatura.

Les pràctiques, casos i problemes estaran distribuïts al llarg de tota l'assignatura, temporitzades en la data d'inici de la pràctica i la data de lliurament. La devolució i el seguiment de les activitats que formen part de la qualificació es realitzarà 15 dies després del seu lliurament. L'estudiant que vulgui revisar la nota haurà de fer-ho en els 15 dies posteriors a la seva publicació en l'horari de tutories que el professorat té establert per aquesta assignatura i que es consigna en el programa de la mateixa.

Les dates de lliurament i/o avaluació seran:

- Treball: primera setmana de gener. Recuperació: 29 de gener.
- Exposició del treball: les tres últimes sessions. No hi ha recuperació.
- Activitats pràctiques: primera quinzena de novembre, primera quinzena de desembre, última quinzena de desembre, primera quinzena de febrer. Recuperació: lliuraments durant tot el curs, data màxima: 5 de febrer.
- Activitat teòrica: 29 de gener. Recuperació: 5 de febrer.

La còpia o plagi de material, tant en el cas de treballs, pràctiques o exàmens implica una qualificació final de suspès de l'assignatura.

L'assistència a les classes presencials de l'assignatura és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà no avaluable.

Per aprovar aquesta assignatura, cal que l'estudiant mostri una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent. Tanmateix haurà de mostrar actituds d'escolta activa, participació, empatia i respecte al llarg del curs.

En totes les activitats (individuals i en grup) es tindrà en compte, doncs, la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació. L'alumnat ha de ser capaç d'expressar-se amb fluïdesa i correcció i ha de mostrar un alt grau de comprensió dels textos acadèmics. Una activitat pot ser retornada (no avaluada) suspesa si el professor considera que no compleix aquests requisits.

També es valorarà l'actitud mostrada per l'estudiantat, pel que es tindran en compte competències transversals com: escolta activa, respecte, participació, cooperació, empatia, amabilitat, puntualitat, no jutjar, argumentar, ús del mòbil adequat.

Es pot consultar el document "Criteris i pautes generals d'avaluació de la Facultat de Ciències de l'Educació" aprovat per la COA a 28 de maig de 2015 (<http://www.uab.cat/web/informacio-academica/avaluacio/normativa-1292571269103.html>), i també la Normativa d'Avaluació de la Universitat Autònoma de Barcelona (<http://www.uab.cat/web/informacio-academica/avaluacio/normativa-1292571269103.html>).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
BLOC 1. TEORIA. Control del temari de les unitats 1 a la 4 a partir d'una activitat avaluativa de reflexió amb argumentacions dels aprenentatges assolits. Es realitzarà un cop finalitzada l'assignatura.	25 %	0	0	1, 2, 5, 7, 9
BLOC 2. PRÀCTIQUES. Recull de treballs individuals de caràcter pràctic que mostrin un aprofitament de les tasques realitzades. Es revisaran al llarg del curs.	45 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
BLOC 3. TREBALL. Treball grupal que s'elabora al llarg del curs on els estudiants hauran d'elaborar criteris d'avaluació a partir dels continguts treballats i fer propostes educatives de millora d'un programa o acció d'orientació real.	30%	0	0	1, 3, 5, 7, 10

Bibliografia

- Acuña Franco, S. (2007). *Orientación profesional, académica y personal no sexista*. Recuperat de: http://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/proyecto_nahiko_formacion/es_def/adjuntos/2007.
- Álvarez, M. y Bisquerra, R. (2010). *Manual de Orientación y Tutoría*. Madrid: Wolters Kluwer
- Arnau-Sabatés, L; Marzo, M.T.; Jariot, M. & Sala-Roca, J. (2014). Learning basic employability competence: a challenge for the active labour insertion of adolescents in residential care in their transition to adulthood. *European Journal of Social Work*, 17(2), 252-265.
- Blasco, P. y Pérez Boullosa, A. (2001). *Orientación e inserción profesional. Competencias y desarrollo para su práctica*. Valencia: Nau Llibres.
- Blasco, P.; Pérez Boullosa, A. y Fossati Marzá, R. (2003). *Orientación profesional e inserción laboral. Casos prácticos para el desarrollo profesional*. Valencia: Nau Llibres.
- Brown, S.D., & Lent, R.W. (Eds.) (2013). *Career Development and Counseling. Putting Theory and Research to Work*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.
- Carcar Benito, J. E. (2015). Las lanzaderas de empleo y emprendimiento, instrumentos innovadores contra el desempleo: aspectos jurídicos y de política laboral. *Lan Harremanak*, 32(1), 303-322
- Castel, R. (2004). *Las trampas de la exclusión social: trabajo y utilidad social*. Buenos Aires: Topia Editorial.
- Ceniceros, J.C. (2003). *Orientación sociolaboral basada en itinerarios: una propuesta metodológica para la intervención con personas en riesgo de exclusión*. Madrid: Fundación Tomillo, 2003.
- Corominas, E. (2006). Nuevas perspectivas de la orientación profesional para responder a los cambios y necesidades de la sociedad de hoy. *Estudios sobre Educación*, 11, 91-110.
- Donoso, T i Figuera, P. (2007). Niveles de diagnóstico en los procesos de inserción y orientación profesional. *Revista electrónica de Investigación Psicoeducativa*, 11 (5), 103-124.

Echeverría, B. (coord.), Isus, S., Martínez Clares, M. P. y Sarasola, L. (2010) *Orientación Profesional*. Barcelona: UOC.

Fernando, E., Alós, R., Jodar, P. i Miguélez, F. (2014). La inserción laboral de ex reclusos. Una aproximación cualitativa. [Revista Española de Investigaciones Sociológicas \(REIS\)](#), 145 (24), 181-204.

Figuera Gazo, P. (Coord.) (2013). *Orientación profesional y transiciones en el mundo global. Innovaciones en orientación sistémica y en gestión personal de la carrera*. Barcelona: Laertes.

González, J. R. y Omalia, L. (2005). Aspectos más recientes en orientación vocacional. *Revista Iberoamericana de Educación*, 35 (6), 1-7.

Instituto de la Mujer (2005). *Guía de sensibilización y formación en igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Jariot Garcia, M., Rodríguez Parrón, M., Sala Roca, J. i Villalba Biarnés, A. (2008). El proceso de desinternamiento de jóvenes ex tutelados para favorecer una inserción sociolaboral positiva. Análisis de la situación actual en los centros residenciales de acción educativa de Cataluña. *Bordón*, 60, 49-65.

Jariot Garcia, M., Sala Roca, J. i Arnau Sabatés, L (2015). Jóvenes tutelados y transición a la vida independiente: Indicadores de éxito. *REOP*, 26 (2), 90 - 103.

Martin, E. i Solé, I. (Coords.) (2011). *Orientación Educativa. Modelos y estrategias de intervención*. Barcelona: Graó

Montané Capdevila, J. (1993). *Orientación Ocupacional*. Barcelona: CEAC.

Montané Capdevila, J., Jariot Garcia, M. i Rodríguez Parrón, M.(2007). *Actitudes, cambio de actitudes y conducción segura. Un enfoque crítico aplicado a la reducción de accidentes de tráfico*. Barcelona: Laertes.

OCDE (2004). *Orientación profesional y políticas públicas. Como acortar distancias*. París. Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económico. Recuperat de:
<http://www.oecd.org/education/innovation-education/34529291.pdf>.

Pérez Escoda, N. (1996). *Programa de formació per a la inserció laboral*. Barcelona: edicions CEAC

Planas, J.A. (coord.), Cobos, A. y Gutiérrez-Crespo, E. (2012). *La orientación profesional y la búsqueda de empleo. Experiencias innovadoras y técnicas de intervención que facilitan la inserción laboral*. Barcelona: Graó.

Riaño-Galán, A., García-Ruiz, Rodríguez, A. y Álvarez-Arregui, E. (2016). Calidad de vida e inserción socio-laboral de jóvenes con discapacidad. *Revista Electrónica de Investigación Educativa*, 18(1), 112-127.

Rodríguez Moreno, M.L (2007a).Orientación profesional y formación basada en el trabajo:conceptos básicos y sugerencias para la intervención. *Revista Educación XX1*, 9, 15-33.

Rodríguez Moreno, M.L (2007b).La competencia laboral y la formación de las personas en el marco de la "long life learning". *Aula de Innovación Educativa*, 161, 67-76.

Rodríguez, M. C., Torio, S. y Fernández, C. (2006). El impacto del género en las elecciones académicas de los estudiantes asturianos que finalizan la eso. *Revista Española de Orientación y Psicopedagogía*, 17 (2), 239-260.

Romero, V. (2013). *Inserción Sociolaboral*. Barcelona: Altamar

Sala Roca, J., Jariot Garcia, M., Villalba Biarnés, A. i Rodríguez Parrón, M. (2009). Analysis of factors involved in the social inclusion process of young people fostered in residential care institutions. *Children and Youth Services Review*, 31(12), 1251-1257.

Sala Roca, J., Villalba Biarnés, A., Jariot Garcia, M. i Rodríguez Parrón, M. (2009). Characteristics and Sociolabour Insertion of Young People after Residential Care. *International Journal of Child & Family Welfare*, 2009/1, 22-34

Salvà Mut, F. (2008). Inserción sociolaboral y colectivos en exclusión y riesgo de exclusión. *Formación XXI. Revista de formación y empleo*. Recuperat de:

<http://formacionxxi.com/porqualMagazine/do/get/magazine/2012/04/text/xml/20.xml.html#/porqualMagazine/do/g>

Sánchez García, M. F. (Coord.) (2013). *Orientación profesional y personal*. Madrid: UNED.

Sánchez García, M. F. (Coord.) y Álvarez González, M. (2012). *Bases teórico-prácticas de la orientación profesional*. Madrid: UNED.

Sánchez Garcia, M.F. (2004). *Orientación laboral para la diversidad y el cambio*. Madrid: Sanz y Torres

Santana Vega, L. (2014). *Orientación Profesional*. Madrid. Síntesis.

Santana Vega, L. (coord.). (2003). *Programa de orientación educativa y socio-laboral*. Madrid: EOS.

Santana Vega, L. E. (2002). Mujeres, igualdad de oportunidades y transición sociolaboral. *Revista de Educación*, 327, 169-187.

Savickas, M.L. (2005). The theory and practice of career construction. Dins, S.D. Brown, & R. W. Lent (Eds.), *Career Development and Counseling. Putting Theory and Research to Work* (pp. 42-71). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.

Serreri, P., Cimmuto, A. y Rodríguez Moreno, M.L. (2010). *Desarrollo de competencias: Teoría y práctica. Balance, proyecto profesional y aprendizaje basado en el trabajo*. Barcelona: Laertes

Sobrado, L. y Cortés, A. (2009). *Orientacion profesional: nuevos escenarios y perspectivas*. Barcelona: Biblioteca Nueva.

Vázquez Fernández, J. i Barrera Algarín, E. (2015). Inserción sociolaboral de jóvenes en riesgo de exclusión y con fracaso escolar. *Educación y futuro: revista de investigación aplicada y experiencias educativas*, 32, 229-254

Vega, A. (Coord.) (2007). *Mujer y educación. Una perspectiva de género*. Málaga: Aljibe.